

GŁOG (60) sb m

głóg, głóg-.

sg N głóg (30). ◇ G głógu (10). ◇ A głóg (3). ◇ I głógi(e)m (9). ◇ L głógu (6). ◇ pl N głógi (1).
◇ A głógi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. bot. *Crataegus oxyacantha* L. (Rost); krzew z rodziny różowatych; *cornus* Murm, Mymer¹, BartBydg, Calep, Cn; *ornus* Murm, BartBydg, Calep; *sanguineus frutex* Cn (13) : Murm 107 [2 r.]; Mymer¹ 20v; *Ornus*, głóg vel grab BartBydg 103b, 36b; RejJóz K2v; *Cornus*, Głóg/ Drzewo nieyákie twarde z którego ofzczepy czynią. *Mącz* 66a; *Cornum*, *Fructus corni*, Owoc który rodzi głóg. *Mącz* 66a; Calep 261b, [739]b.

W porównaniach (3): A on iáko Głóg z Rożey dawno fie wyrodził/ By też wierę iáko Paw vbrawszy fie chodził. RejWiz 98v; wšytkoć to fá iáko iágody ná głógu/ chociaiy fie pięknie czyrwienieią/ ále fmáku w nich żadnego nie mász/ á głóg przedfię drapie. RejZwierc 52v.

2. *Owoc głógu; cornum* Murm, BartBydg (2) : Murm 110; *Cornum*, głóg BartBydg 36b.

3. *Drewno głógu* (2) : człowieká ftárego Podkał [...]. Nadobną šiwą brodę áż do pálá máiać/ Głógiem fie oftrugánym pięknie podpiráiąc. RejWiz 20; boby theż tho iednák nadobnie iego miłóści przyštało/ podpiráiąc fie owym drugim dziátkiem z głógu álbo s przmielu wyštrugánym. RejZwierc 164v.

4. *Krzew ciernisty w ogóle (między innymi jeżyna); rubus* Mącz, PolAnt, Vulg; *dumus, rubus caninus* Mącz; *oxyacantha, spina acuta a. alba, spina dicta appendix a. nuptiis celebrata* Cn (43) : RejWiz 4 [2 r.]; *Dumus*. Głóg. Chrólt. Czérnie. Mącz 97d; *Hirtae sepes*, Płoty po których fie głóg pułzcza. Mącz 156d; *Rubus caninus*, Głóg ná którym czerwone yágody roftą. Mącz 359b; Ale y głóg gdi gi nadobnemi gáłałkami wšzczepi/ tedy z niego śnádnie może być pożytheczne drzewo. RejZwierc 74v; *BudBib Ex 3/2* [2 r.], I 31b marg, *Ex 3/3, 4, Deut 33/16*; A gdy fię mu śpełniło lat czterdzieści/ wkazał fię mu w pułtyni gory Synaie ánioł páńłki w płomieniu ogniłtem wgłógu. *BudNT Act 7/30, Luc 6/44, 20/37, Act 7/35*; Chćielifmy tve geśli oddáć páłterfkiemu Bogu Ná pułtyniách Arkádiyłkich/ przy kołącym głógu. *KlonŻal B3*; *Zadna gełtwa/ zadné głógi/ Nie przekázá moiéy drogi KochSob 64; WujNT Luc 6/44.*

W porównaniach (4): RejWiz 4; Tákże y káždy częgo w łobie rozumem nie vmiárkuie/ thedy będzie iáko on głóg przy drodze czo łam drapie/ á iágodá fie niczemu dobremu nie godzi. RejZwierc 74v, 28v, 217.

Szereg: »ci(e)rníe (a. tarnie) a (albo) głóg« [szyk 5 : 2] (7): *Rubus*, *Kiers*/ albo krzewiná czernie álbo głóg ná którym yágody czerwone roftą yeżiny. Mącz 359b, 328b, 359b; Abowiem ie przyrownawa ku złey á niepotrzebney roli/ á ku opoce/ ná ktorey fie nic inšzego/ iedno ćirníe á głóg/ nie rodzi. RejPos 63, 64v, 346v; Pátrz iż z grobow nie wyrałta/ ni máćicá winna/ Ni z buynego blufzczu powoy/ ni drzewiná inna. Tylko ćierpkie tarnie á głóg/ á niełzczęłne płonki *KlonŻal C4*.

W przen (1) :

Szereg: »ciernie i głóg« (1): Ktoż mię vcżyni cierniem y głógiem [*Quis dabit me spinam et veprem*] ná bitwie? *Leop Is 27/4*.

Przen: Człowiek nie czyniący dobra, zasługujący na potępienie (10) : RejPos 59v, 61v; Azaż nie lepiej być pięknym drzewkiem nadobnie włączonym przed oblicznością Pana łwego/ [...] a niżli onym drapiącym głogiem który niczego inego nie czeka/ według obietnic Pańskich/ jedno iżby był precz wycięth a w ogień wrzucon? RejZwierc 131, 131v.

Szeregi: »ci(e)rnie, (a, i) głog« [szyk 5 : 1] (6): RejPos 60, 61, 61v [2 r.], 189; Z winnice Pańskiey wymiece pokrzyw. Wyrzuci ciernie/ y nieplodne głogi/ Y przywiedzione z obcych kráíow Bogi GrochKal 16.

»głog a oset« (1): Czemu ná to nie baczyłz że cie Pan zowie círniem/ głogiem/ á ostem/ który aż przez łkorę przenika RejPos 189.

a. Gałzka krzewu ciernistego służąca jako bicz; scorpio PolAnt (2) : Oćiec moy karał was biczmi/ á ia was będę karał głogiem. (marg) Abo biczmi łpilczáłtemi/ po żydowłku łtoi Niedzwiadkami. (-) BudBib 2.Par 10/11 [idem] 2.Par 10/14.

Synonimy: 4. chrost, chrościna, ciernie, kierz, tarń.

Cf GŁOLOBICZ, [GŁOGOWKA]

ZZa